

NORGES HØYESTERETT

Den 28. juni 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Arntzen og Stenvik i

HR-2024-1218-U, (sak nr. 24-083874STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A

(advokat Morten Andreassen
v/advokatfullmektig Jonas Berge)

mot

Påtalemyndigheten

(statsadvokat Håvard Ryengen)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om ikke å samtykke til at en anke ble fremmet etter straffeprosessloven § 321 første ledd.
- (2) A ble ved Sør-Rogaland tingretts dom 27. januar 2023 dømt for ett tilfelle av overtredelse av straffeloven § 261 første ledd (omsorgsunndragelse – tiltalens post I a), ett tilfelle av overtredelse av straffeloven § 261 andre ledd, jf. første ledd (grov omsorgsunndragelse – tiltalens post I b) og overtredelse av straffeloven § 168 bokstav b (brudd på besøksforbud – tiltalens post II). Grunnlaget for domfellelsen under post I var at hun hadde unndratt sine to sønner fra barnevernets omsorg. Straffen ble satt til fengsel i 1 år og 7 måneder. A ble i tillegg ilagt kontaktforbud overfor guttene for en periode på 3 år, jf. straffeloven § 57, jf. § 58. Tingretten la ned forbud mot at hun oppholdt seg innenfor et område i Rogaland, og hun ble underlagt elektronisk kontroll.
- (3) I slutningen punkt 2 om kontaktforbudet heter det:

«Ovennevnte elektroniske kontaktforbud skal i medhold av barnevernloven § 7-2 siste ledd, likevel gi adgang for at A kan få gjennomføre samvær med sine nevnte barn i samsvar med eventuelle bestemmelser i medhold av barneverntjenesteloven og/eller retten».
- (4) Statsadvokatene i Agder tok 3. januar 2024 ut tiltale mot A for de forhold denne saken gjelder. Tiltalen gjelder forsøk på omsorgsunndragelse av én av sønnene, født 20. juni 2012, jf. straffeloven § 261 første ledd, jf. § 16. A er dessuten tiltalt for brudd på kontaktforbud overfor sønnen, jf. straffeloven § 168.

(5) Under hovedforhandlingen i tingretten la aktor ned påstand om at innholdet i kontaktforbudet fastsatt ved Sør Rogaland tingretts dom 27. januar 2023 endres hva gjelder sonen for den elektroniske kontrollen etter straffeloven § 57 andre ledd. Som følge av at sønnen på det tidspunktet hadde flyttet, var koordinatene for forbudssonen endret slik at de gjaldt et område på Sørlandet.

(6) Agder tingrett avsa dom 29. februar 2024, hvor slutningens punkt 3 om kontaktforbud lyder slik:

«A forbys i 2 – to – år å bevege seg inn i området som fremkommer av kartet inntatt i dommens premisser, jf. straffeloven § 57 femte ledd. Forbudsområdet defineres av kartkoordinatene slik:

32V 419499.61 6429211.54, 32V 415590.23 6442602.22, 32V 432309.28 6462418.10, 32V 453972.57 6476531.72, 32V 465634.18 6497644.60, 32V 501850.55 6513967.33, 32V 513416.04 6497901.07, 32V 507198.72 6478244.19, 32V 499673.19 6460849.49, 32V 71184.12 6442519.37, 32V 447389.57 6428687.90, 32V 428556.04 6423954.84.»

(7) Da dommen ble avsagt, hadde A ikke rett til samvær med sønnen. Det ble i domsslutningen ikke tatt inn noe om adgang til samvær etter barnevernloven § 7-2 siste ledd, og bestemmelsen ble ikke omtalt i tingrettens premisser.

(8) A anket til lagmannsretten over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet og straffutmålingen, herunder kontaktforbudet med elektronisk kontroll.

(9) Agder lagmannsrett avsa 7. mai 2024 beslutning med slik slutning:

«Anken nektes fremmet.»

(10) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. Det er anført at det ikke var forsvarlig av lagmannsretten å nekte anken fremmet på grunnlag av en skriftlig og forenklet behandling. Saken reiser en rekke bevissspørsmål av avgjørende betydning for om det foreligger forsøk på omsorgsunndragelse. Dette er spørsmål som også har betydning for om A kan ilegges et strengt kontaktforbud. Videre er det ikke forsvarlig å foreta en skriftlig og forenklet behandling av spørsmålet om «frifinnelse eller en langvarig fengselsstraff med strengt kontaktforbud med elektronisk kontroll». Endelig reiser saken spørsmål om for hvor stort område man kan ilegge et kontaktforbud med elektronisk kontroll. Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens beslutning oppheves.

(11) *Påtalemyndigheten* har anført at det ikke hefter feil ved lagmannsrettens avgjørelse. Lagmannsretten hadde bevismessig grunnlag for å nekte anken fremmet. Den har videre gitt en utførlig begrunnelse for ankenektelsen, både når det gjelder skyldspørsmålet og straffutmålingen, herunder idømmelsen av kontaktforbud med elektronisk kontroll. Det er lagt ned påstand om at anken forkastes.

Ankeutvalgets syn på saken

(12) Ankeutvalgets kompetanse er begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, jf. straffeprosessloven § 321 femte ledd. I dette ligger blant annet at utvalget kan prøve om lagmannsrettens begrunnelse er tilstrekkelig, og om det ut fra retts- og bevissspørsmålene var

forsvarlig å nekte anken fremmet etter en skriftlig og forenklet behandling, jf. for eksempel HR-2024-547-U avsnitt 8. Når det gjelder forholdet til Grunnloven og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK), kan utvalget også prøve den konkrete rettsanvendelsen, men ikke lagmannsrettens bevisbedømmelse.

- (13) En beslutning om å nekte anken fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd skal være begrunnet, jf. fjerde ledd tredje punktum. Begrunnelsen skal vise at lagmannsretten har foretatt en reell overprøving av tingrettens dom på bakgrunn av det som er anført i anken, jf. Rt-2008-1764 avsnitt 104–109. Det må fremgå at de feilene som er påberopt ved tingrettens avgjørelse, er oppfattet, og hvorfor det er klart at anken ikke vil føre frem, jf. for eksempel HR-2019-964-U avsnitt 11.
- (14) I anken til lagmannsretten anførte forsvarer:
- «Ved domfellelse anføres det subsidiært at kontaktforbudet er for langvarig. B fyller snart 12 år, begynner å bli ungdom og får følgelig mer selvbestemmelsesrett. A har foreldreansvaret for B, og et langvarig kontaktforbud uten unntak for samvær i regi av barnevernet vil vanskeliggjøre (eventuelle) muligheter for at A, i samarbeid med barnevernet, kan få en relasjon helt eller delvis til sine egne barn i fremtiden.»
- (15) Lagmannsretten har kommentert denne anførselen slik:
- «Tingretten har videre vektlagt at A ikke har rett til samvær med barna. Om dette skulle endre seg, vil et kontaktforbud med elektronisk kontroll ikke være til hinder for avtalt lovlig samvær, idet slikt samvær kan finne sted etter avtale med politiet.»
- (16) For ankeutvalget er det noe uklart hva som ligger i dette. Barnevernsloven § 7-2 siste ledd slår fast at den som har fått kontaktforbud etter straffeloven § 57, «ikke [kan] ha samvær eller kontakt med barnet etter denne loven, med mindre forbudet gir adgang til dette». Tingretten har som nevnt ikke inntatt noen slik begrensning i kontaktforbudet, og spørsmålet er heller ikke omtalt i premissene.
- (17) Så lenge kontaktforbudet fastsatt etter straffeloven § 57 ikke «gir adgang» til samvær, kan verken barnevernstjenesten eller barneverns- og helsenemnda åpne for samvær om forholdene skulle endre seg. Siden kontaktforbudet er straff etter straffeloven § 29 bokstav f, kan ankeutvalget heller ikke se at politiet kan begrense forbudet og gi adgang til samvær.
- (18) Ankeutvalget kan på denne bakgrunn ikke se at lagmannsrettens begrunnelse for å nekte anken fremmet er tilstrekkelig for så vidt gjelder det absolutte kontaktforbudet. Det fremgår ikke klart av beslutningen om den ankende parts anførsel om at forbudet vil hindre samvær mellom mor og sønn etter barnevernsloven, er oppfattet, og hvorfor anførselen ikke vil føre frem.
- (19) Lagmannsrettens beslutning må etter dette oppheves.
- (20) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)